

2. Гаврилова Н. С. *Порушення фонетичного боку мовлення у дітей: монографія* / Н. С. Гаврилова. – Кам'янець-Подільський: Друк-Сервіс, 2011. – 200 с.

3. *Логопедія: підручник* / М. К. Шеремет, В. В. Тарасун, С. Ю. Конопляста [та ін.]; за ред. М. К. Шеремет. – Київ: Слово, 2010. – 376 с.

Пащенко Т.С.

студентка,

Науковий керівник: Аршава І.Ф.

професор,

Дніпровський національний університет

імені Олеся Гончара

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ЛОГОПЕДА З БАТЬКАМИ ДИТИНИ З ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ

Загальні тенденції вдосконалення дошкільної спеціальної освіти в останні роки істотно змінили підходи до виховання та навчання дитини із мовленнєвими порушеннями різної тяжкості та генезу. Це пов'язано як із поліпшенням методів, форм, методик освіти, так і із збільшенням впливу гуманістичного та індивідуального підходів на весь процес взаємодії з «особливою» дитиною. Звертаючи увагу на постійне удосконалення процесу корекції мовленнєвих розладів у дітей, важливим напрямком роботи є організація плідної роботи з батьками вище зазначеного контингенту.

Розглядаючи логопедичну роботу у комплексі взаємодії між всіма учасниками навчально-виховного процесу, робота логопеда із батьками, як теоретична так і практична проблема отримує не достатньо уваги. Це пов'язано з особливостями батьківського ставлення та усвідомлення батьківської ролі, з організацією роботи із батьками, що потребує розробки та удосконалення методів та форм її впровадження.

Дослідженням ролі батьків та сімейного виховання дитини із порушенням мовлення займались Г. К. Акубікова, О. Я. Варга, Л. М. Зельцман, О. І. Захаров, І. А. Іванова, О. М. Мастюкова, Ю. В. Микляева, А. Г. Московкіна, О. С. Співаковська, Н. Ю. Синягіна та інші. Результати досліджень вказаних науковців констатують, що успішність логопедичної роботи залежить від позиції батьків, стилю сімейного виховання, ролі батьків. Отже, запорукою успішного розкриття потенціалу дитини є гармонія у дитячо-батьківських відносинах.

Метою статті є розкрити зміст організації взаємодії логопеда з батьками дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Важливість плідної праці у триаді «батьки – дитина – логопед» важко переоцінити. Адже як професійність логопеда, так і усвідомлення батьками своєї ролі у заняттях із дітьми з порушенням мовлення є саме тією опорою без якої неможливо організувати дійсну продуктивну логопедичну роботу із якісними та кількісними позитивними результатами.

Ще Л. С. Виготський підкреслював, що особливості особистості аномальної дитини багато в чому визначаються її положенням в сім'ї. Правильна організація сімейного виховання дозволяє створити адекватні психолого-педагогічні умови для подолання недоліків мовлення і загального розвитку дітей [Виготский Л. С. Психология. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. – 1008 с.]

Так, дослідниця О. М. Мастюкова вважає дитячо-батьківську психотерапію найкращою формою терапевтичного втручання при порушеннях дитячо-батьківських відносин [Мастюкова Е. М., Московкина А. Г. Семейное воспитание детей с отклонениями в развитии: Учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. В. И. Селиверстова. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – 408 с.]. Засновуючись на цьому твердженні, центром нашого експерименту була обрана дитячо-батьківська корекційно-розвивальна програма, як інструмент налагодження та оптимізації дитячо-батьківських взаємин. При створенні програми для побудови ефективних дитячо-батьківських відносин мною був модифікований «Тренінг взаємодії батьків та дітей» запропонований І. М. Марковською.

У нашому дослідженні ми виходили із уявлення про те, що за для отримання позитивних результатів корекційної роботи необхідною умовою є оптимізація дитячо-батьківських відносин.

Дослідження мало формувальну стратегію та складалось із трьох послідовних етапів: констатувального, формувального та контрольного. Перший та третій етап мали оцінювальну та порівняльну мету. Метою формувального етапу було практичне впровадження спеціально модифікованої корекційно-розвивальної програми.

Аналіз наукової літератури з психології та педагогіки [Карабанова О. А. Психология семейных отношений и основы семейного консультирования / О. А. Карабанова. – М.: Гардарики, 2011. – 320 с. Фомина Л. К. Понятие и типы детско-родительских отношений / Л. К. Фомина // Молодой ученый. – 2014. – № 2. – С. 704-707. Зальцман Л. М. Работа с родителями детей, имеющих нарушения зрения и интеллекта / Л. М. Зальцман. // Дефектология. – 2006. - № 2. – С. 31-35. Кисличенко В. А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення. : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / В. А. Кисличенко. – К., 2011. – 20 с.] дозволив нам систематизувати корекційно-розвивальні вправи спрямовані на оптимізацію дитячо-батьківських взаємовідносин і представити у вигляді програми, до складу якої входить 7 занять: «Знайомство»; «Дитячий та

дорослий світ»; «Мова «прийняття» та «неприйняття»», «Проблеми батьків та дітей»; «Активне слухання»; «Спільне заняття із дітьми»; «Підсумкове заняття».

Загальна структура корекційно-розвиваючого заняття складалась з етапів: ритуал привітання; розігрів; головна дія; шеренг після головної вправи; завершення групової роботи з використанням вправ, що дозволяють закінчити на емоційному підйомі; заключний шерінг з підведенням підсумків.

Також, у рамках роботи з батьками, був організований зворотній зв'язок у вигляді так званої «Скриньки довіри», де батьки мали змогу анонімно залишити питання чи просити допомоги у зустрічі із різними фахівцями: психологом, терапевтом, логопедом. Найактуальнішими були питання по організації домашньої роботи із дітьми, чому ми плануємо присвятити наступні наукові розробки.

Результати контрольного дослідження показали значну позитивну динаміку в дитячо-батьківських відносинах. Результати аналізу сімейних взаємин за методикою «Аналіз сімейних взаємовідносин (АСВ)» Е. Г. Ейдеміллера та Юстіцкіса В. В. показали, що зросла кількість батьків, що пред'являють своїм дітям адекватні їхньому віку обов'язки (у порівнянні з результатами констатуючого експерименту), що проявляється у висловлюваннях батьків про те, що дітей стало легше залучити до виконання будь-яких справ. Знизився відсоток батьків, що пред'являють недостатню кількість вимог-заборон щодо своїх дітей. Встановлено, що зменшилась чисельність батьків, які використовують в вихованні дезадаптивний стиль «Потурання».

Проведення корекційно-розвивальної роботи усунуло протиріччя в поведінці батьків у процесі спільної діяльності з дітьми. Результати спостереження дозволили встановити, що афективний фон активності батьків став позитивним, у тому числі відбулося зниження негативного емоційного фону в процесі спільної діяльності з дітьми. Зменшилась кількість батьків, що використовують жорсткий стиль здійснення соціального контролю. Як наслідок, такі батьки істотно рідше стали використовувати в якості основних способів здійснення соціального контролю заборону, команду, загрозу фізичного покарання, позбавлення уваги. Збільшилась кількість батьків, які застосовують позитивні способи здійснення соціального контролю за діяльністю дітей.

Отже, робота логопеда – це не тільки взаємодія з дітьми із вадами мовлення: це кропітка, послідовна, об'єднуюча робота, що направлена не тільки на роботу з дефектом, а й на розвиток особистості дитини, її гармонічної, творчої співпраці із близьким оточенням. Представлені результати експериментальної роботи свідчать на користь впровадження корекційно-розвивальної програми з гармонізації дитячо-батьківських відносин у процес формування мовлення дитини та більш активної участі сім'ї у корекційно-освітньому процесі.

Список використаних джерел:

1. Выготский Л. С. Психология. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. – 1008 с.
2. Карабанова О. А. Психология семейных отношений и основы семейного консультирования / О. А. Карабанова. – М.: Гардарики, 2011. – 320 с.
3. Кисличенко В. А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення. : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / В. А. Кисличенко. – К., 2011. – 20 с.
4. Марковская И. М. Тренинг взаимодействия родителей с детьми: цели, задачи и основные принципы / Спб.: Речь, 2005. – 150 с.
5. Мастюкова Е. М., Московкина А. Г. Семейное воспитание детей с отклонениями в развитии: Учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. В. И. Селиверстова. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – 408 с.
6. Фомина Л. К. Понятие и типы детско-родительских отношений / Л. К. Фомина // Молодой ученый. – 2014. – №2. – С. 704-707.

Степанова А.В.

студентка,

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР ДЛЯ РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

Базовий компонент дошкільної освіти визначає метою мовленнєвого розвитку випускника дошкільного навчального закладу сформованість у нього мовленнєвої компетенції. Саме вона виявляє готовність та спроможність особистості адекватно і доречно застосовувати мову в конкретних ситуаціях, висловлювати свої думки, (бажання, наміри, прохання тощо), використовуючи для цього як вербальні, так і невербальні (міміка жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності. Мовленнєва компетенція передбачає сформованість фонетичної, лексичної, граматичної, діалогічної та монологічної компетенції.

Науковцями і педагогами-практиками та логопедами зазначається зниження загального розвитку мовлення нинішніх дошкільнят та збільшення випадків загального недорозвитку мовлення. Науковці констатують, що 85% дітей 5 років володіють мовленням на рівні 3-річних. З огляду на це, актуальним є формування всіх складових мовлення дитини: звукової культури, граматичної правильності, зв'язного діалогічного і монологічного мовлення, і зокрема, лексичного запасу. Розвиток словника – найважливіше завдання розвитку лексичної сторони мовлення в дитячому садку. В процесі цієї роботи педагог спонукає дітей вживати в мові найбільш точні, відповідні по сенсу слова.